

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsaciga mesca na celi poli, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XVI.

V Ljubljani 1. maliga serpana 1863.

List 19.

Sv. Anton Padvanski.

Pritecimo v vertic zlati,
Lepih rožic si nabrati!
Svet' Anton jih je sadil,
Nam v zgled jih je redil.

V glavnem mestu Lizabonu
Luo zas'jala je Antonu.
Tam se je na svet rodil;
Jezus je pri njemu bil.

Že v mladosti mu cvetela
Je devišta lil'ja bela;
Bil je kakor angel svet,
Cerkve Božje žlahten cvet.

Svet' Anton po Božji volji
Si meniški stan izvoli,
Da bi molil noč in dan,
Od ljubezni Božje vžgan.

Bil je biser učenosti,
Govorničta in modrosti;
Ko je svete bukve bral,
Jezus je pri njemu stal.

Svet' Anton, člov'k, ne pozabi!
Nas v lepi vertic vabi,
Rož duhovnih si nabrat
Za nebeški venec zlat.

Jožef Virk.

Popotni spominki.

Romanje k sv. Kervi v zgornjem Gorotanu.

V častilni spomin štiristoletnice slavne ljubljanske škofije popisuje

Jož. Levčnik.

(Dalje.)

Od jezera dalje pelje zdaj cesta precej dolgo ob robu tamnega smrečja. Pospešivši korake prišel sem do vasi doljna Bela, ki stoji na meji slovenske in nemške Zile in že spada k št. Mohorski fari. Odtod pelje pot zopet skozi polja, ki so opasane na levo in desno z nizkimi gosto obraščenimi brezuljki. Vedno bolj prikrival je nastajoči večer trudno zemljo. Čez desni grič zadonel je zdaj naenkrat mogočni klic brenččega, k večernicam vabijočega zvona, — se en čas grem — kar se cesta krog griča okrene in stal je pred mano prijetni terg št. Mohorski s svojim svitlim kositarskim zvonikom. Bilo je že skoraj popolnoma tamno, blizo dekanijske cerkve čakalo me je spreljubo prenočišče in med tem, ko so mi razsvitljene cerkvene okna in orgelni glasovi naznanovali, da nahajajo se pobožni Šentmohorčani ravno pri večernicah, stopil sem hrepeneče čez gostoljubni hišni prag. Sprejet sem bil, kakor se sprejemajo naj ljubši znanci na sveti in naj lepša

soba celega poslopja odkazana mi je bila v nočni, že zlo potrebni počitek. —

Strel in zvonenje v zgodnje jutro naslednjega 13. julija (nedelja) naznanoval je, da obhajal se bo tu danes slovesno god farnegega patrona sv. Mohorja. Tudi jaz sem bil zarano na nogah. Mnogo ljudi sošo se je bilo k jutranjemu duhovnemu, velikoveč pa še, kakor je o tacih pritikah sploh navadno, k velikemu slovesnemu opravilu. Velika, v gotiškem zlogu zidana cerkev, ktera je zadnje leta po velikem trudu tukajšnjega v. č. gosp. dekana od znotraj in zunsj skoraj vsa in pa prav krasno prenovljena, okinčana je bila danes s svojo naj lepšo opravo; cerkveno petje pa, spremljano od orgelj in hrumeče godbe, razlegalo se je tako lepo po prostornem svetem hramu, da kaj enacega že zdavnaj nisem slišal. Smem reči, da kadar cerkev dobi enkrat še svoje velike nove orglje (ktere bi bile imele po obljubi orglodelca ravno danes vpervič peti), bo Božja služba tu posebne posneme vredna. Sploh je ta cerkev ena naj lepših, kar sem jih jaz vidil v Gorotanu. — Popoldan po slovesnih večernicah sem šel, ker je imel moj predrag gostoljub neko posebno opravilo, v njegovi prijetni družbi uro hodá iz Šentmohora. Vidil sem pri ti priliki, da tudi podružnice šentmohorske ne zaostajajo gledé prenovljenja za farno cerkvijo. Nazaj v terg pridši okrepeal sem se z dobro malo južino, mislil pa tudi kmali na počitek, kajti v prejšnji noči zastran velike trudnosti in zgodnjega streljanja ni bilo veliko spanja. V čast prebivavcem šentmohorskim morem reči, da ni se motil ne z godbo, ne z drugimi nerodnostmi nočni mir in prav sladko sem zamogel spati. —

Kakor ima vsaka okolica, skoraj vsaka fara kak svoj poseben kraj odločen za posebno čiščenje Marije Device, tako ima tudi Šentmohor na bližnjem homcu malo cerkvico, posvečeno nebeški Kraljici. Prav radi ljudje k nji romajo. V jutro naslednjega 14. julija vabil je zvon pobožne trume tje k sv. maši. Tudi jaz se jim pridružim. Nisem sicer najdel bogato okinčanega hrama nebeške Matere Marije, pa vendar ima tudi ta cerkvica vsled svoje lege nekako mikavnost. Mašno pobožnost je poviševalo vbrano petje, spremljevano s precej dobrimi orgljami. Letos bo tudi ta cerkvica prenovljena. —

Popoldan podal sem se s svojim blagim gostoljubom pogledat nekoliko zgornjo zilsko dolino. Cesta pelje iz daljnega oddelka šentmohorskega terga ven okrog nizkega s tamnim gojzdom obraščenega grička, kjer se verh male višave kmali pokaže razgled v zgornjo Zilo. V začetku ne obeta taista ravno posebnih mikavnost. Sicer se lepo kaže na levo tje unkraj reke Zile Modernja vas z bogatim poljem; tudi visoke gore s svojimi zelenimi planinami in pustimi goličavami — mejniki Italije — mogočno obdajajo dolino; al kmal naprej gor dobi ravnina enotno, še bolj reči, dolgočasno podobo. Široki vodotoč potuhnjene Zile svedoči tudi tu, da ona hoče biti edina vladarica cele ro-

dovodne ravnine. Ako bi se dala ta reka vladati človeški umetnosti, koliko lepega polja bi tukaj rodilo dari Božje stanovnikom dolincem; al divji stranski potoki včasih s tako silo prihruse, da zalijejo in z razno šaro pokrijejo ravnino, ustavljajo derečo Zilo, ali pa jo z ene strani široke struge v drugo potisnejo. Nasledki tacihi neviht se kažejo prav pogosto. Zavolj tega se je napravila poslednje leta skoz zgornjo Zilo nova cesta. Poprejšnja stara cesta peljala je večidel po dnu doline, je mogla dvakrat glavno reko prestopiti, in bilo je popotvanje po nji o povodnjih toliko bolj pogosto s smertno nevarnostjo sklenjeno, ker čez nekatere stranske potoke zastran široke struge ni bilo moč mostov narediti, hudourniki pa so včasih -- bi rekel -- v hipu prihruli od gorá.

Nova cesta prične se kmali zunaj Šentmohora in je, kakor zlo vse ceste novejših časov, prav umetno izpeljana. Derzi skoz in skoz precej visoko ob levem obrežju Zile, je na več mestih dolgo skoz robovje vsekana in je stala nek do 50 tisoč gold. stroškov. Ker se je prejšnji deželni poglavar, plemeniti baron Slojnsnik *) za osnovo in izpeljavo te ceste posebno veliko prizadeval, in da bi se ohranil hvaležni spomin poznim vnukom, imenuje se ona: „Slojnsnikova cesta.“ Še več; tam gori, kjer se dolgočasna enotnost doline skonča in ona dobi zopet bolj prijazno podobo, postavljen je na mestu, kjer se okoli malega grička pridsemu popotniku hipoma odpre lepi razgled v zgornji del doline, kamnitni obelisk z nemškim v skalo vsekanim napisom:

„Slojnsnikova cesta.“

spodaj pa:

„Visocemu pospešitelju v letu 1860 novoizdelane ceste
Njih ekselencii žl. g. Jan. Slojnsniku
c. k. deželnemu poglavarju gorotanskemu
hvalezna Zilska dolina.“

Kakor sem rekel, spremeni se od spominka dalje obraz okolice. Unkraj reke razprostirajo se od zdaj naprej rodovitne polja, od katerih ima mende tudi mikavno tam stoječa farna vas Dropolje (prav Dobropolje) svoje ime. Opomniti moram tu, da tudi zgornja Zilska dolina, ukoravno zdaj nemška, spadala je kdaj med kraje slovenske. — Imena vasi, gorá i. t. d. to jasno spričujejo. Posmehovati pa se mora nehoté človek, ako pomisli, kako si je ubogi Nемец terpinčil ali ne terpinčil svoje mozgane, da je spravil n. pr. iz slovenskega imena Dobropolje svoj nemški „Tröpelach.“ Še bolj smeha vredno pa je prekerstenje vasi, ktera stoji dalje gori in je bila za danes namen in konec mojega popotvanja, namreč: „Vratna vas.“ Ob času beneške republike bila je namreč cela dolina napočez z zidom prezidana, poleg imenovane vasi pa so bile napravljene vrata, ktere so se zavolj tihotapstva (kontrobananja) i. t. d. po noči zapirale. Toraj: Vratna vas. In kaj meniš, ljubi bravec, kako je pretolmačena ta beseda na nemški jezik? Prav priprosto, samo — smejati se ne! „Rattendorf“ se zove. Glejte! tako se je napravila iz slovenske „Vratne“ -- nemška „Podganska vas.“ — Pa — pustimo te kratkocasnice.

Dolina proti Vratni vasi je vedno prijetniša ter odpira se proti sloveči Lokavi in Tirolskemu. Tam, kjer se stranska pot zavije na levo od nove kantonske ceste, napotila sva se tudi midva z mojim gostoljubom po nji in prestopivša derečo Zilo bila sva zdajci na kraji svojih želja. Ker je bilo večeraj tu cerkveno žegnanje, je bilo ljudstvo tudi še danes, kakor pravimo, židane volje, kar mi je že poprej od dalje naznanovalo streljanje tarče, zdaj bližej pa še drugi prijetni in neprijetni glasovi. Vratna vas je mogla prejšnje čase od povodinj silno terpeti; zakaj po ulicah je viditi toliko sipe in proda, da hiše že le na pol gledajo iz tla in se v slednjo gre po stopnicah doli; kakor v klet. Dalje je vas tudi še žalostna spričevavka, kako se v verskih za-

devah vse spreminja na sveti. Od kakih 50—60 katoliških hiš je — če se prav spominjam — ob času Lutrovega novoverskega zaliva le kakih 11 veri očakov zvestih ostalo; druge so odpadle. Če je pa tudi to žalostno znamenje preteklih časov, morem pa vendar tudi povedati, da nova doba obeta zopet boljo prihodnost. Po naključju sošel sem se bil tu z evangelijskim duhovnikom bližnje občine, ki je bil prav priljuden, ter sem čul od strani, da se prav prijazno tudi katoliškemu duhovstvu bliža in se vljudno proti njemu obnaša. Dalje sem zvedil, da evangelijski tudi vedno bolj posnemajo obrede sv. katoliške cerkve, da n. pr. ob časih stisk (suše i. t. d.) hodijo dežja prosit in sicer (kar je dobro pomniti) k katoliškim cerkvam; — da si prizigajo luči pri svojem duhovnem opraviilu; da se jim križev teden, kar pred ni bilo navadno, mora tudi en dan obhajati božja sluba; — da celo nekteri že pri katoliških duhovnih sv. maše najemajo i. t. d. — Omenim naj še tu tudi verlega katolika gosp. Waldner-ja. Slovi namreč kot podobar, nemšk pisatelj in pesnik dalječ okrog; tudi za domačo cerkev (bila je nekdanj o časih katoličanstva farna) si nekako zlo podviza. Kupil je zanjo stare orglje, in ker je tukaj ob določenih nedeljah tudi zunaj fare Božja služba, hoče on sam biti organist.

(Dalje nasled.)

12 33. seje deželnega zbora Ljubljanskega.

Poslanec dr. Bleiweis (v slovenskem jeziku, kakor nasledva): Svetli knezoškof so tako temeljito, tako živo zagovarjali pravico duhovnikov, da se skoraj ne da še kaj dostaviti temu.

Z ozirom vendar na današnjo obravnavo si ne morem kaj, da bi se ne poslužil tistih besedi, ki so se v tej zbornici že nektere kratki slišale, da namreč danes „mit Staunen, mit Verwunderung“ vidim, da gre za ne dosti skrito overžbo tega, kar je slavni zbor dva dni pred sklenil.

Sklep je bil uni dan gotov — tako zapisano stoji v zapisniku stenografičnem.

Jaz za svojo stran moram protestovati zoper to, da bi se prekucnilo, kar je bilo že sklenjeno, — protestovati moram za gospoda pervosednika voljo, ker to bi kazalo, da ni unidan po opraviilnem redu vodil glasovanja, — protestovati moram za voljo slavnega zbora samega, ker cudno, prečudno bi bilo brati v stenografičnih zapisnikih, kteri po §. 15 opraviilnega reda morajo biti „ein treues Bild der Verhandlungen,“ če bi se v njih bralo, da je rekel danes černo, kar je rekel pred tremi dnevi belo, da je tedaj brez prevdarka unidan sklepal.

To, kar je gosp. Dežman omenil zastran bolnišnice, da tudi takrat se je zbor prijel g. Guttmanovega predloga, da se je rešil iz zadrege glasovanja, to nikakor ni prilično današnji zadevi — bilo je uno vse drugač.

Po vsem tem tedaj protestujem, da bi imeli oblast danes podirati to, kar je bilo že sklenjeno, kar je tedaj že dognано.

To je formalni del, zoper kterege sem se primoranega čutil svoj glas povzdigniti.

Sedaj pa to reč, ker je že postala predmet pravde, gre premisliti še od druge zelo zelo važne strani.

S kakošno pravico, vprašam, se morejo izpahniti kaplani? Kje je bila, ako to obvelja, ustavna svoboda, ktere zastava se je včasih ravno od strani g. Dežmanove že tako visoko povzdignila v tej hiši?

Če ima pravico voliti in voljen biti častnik vojak, zato ker ne more več služiti cesarja, zakaj bi ne imel ravno te pravice duhoven kaplan, ki še cerkvi služi?

Če ima pravico voliti in voljen biti cesarsk, deželen in drug uradnik, ki je danes tukaj, jutri tam, pri katerem se ne dela nijeden razloček: ali je kancelist ali predstojnik, mladoneč ali stavec, zakaj ne bi imel ravno to

*) Naša kranjska kronovina ima zdaj srečo, imeti tega blagega gospoda za svojega deželnega poglavarja. Pis.

pravice duhoven kaplan, in bi se ravno pri njem delal razloček po starosti, ali da ni privezan na en kraj, ali da bi se gledalo na njegovo višjo ali nižjo službo, ker se vendar menda duhovniki ne delijo v „gmajnarje“, „korporale“, „feldwebelne“ ali „oficirje“ (prav! smeh!), in da bi potem le samo fajmošter bil „častnik“ za volitev sposoben?

Če ima pravico voliti in voljen biti učitelj, ki šolsko mladino uči brati, pisati, računati itd., — zakaj bi je ne imel kaplan, ki jo večidel katehet, tedaj tudi učenik v šoli?

Če ima pravico voliti in voljen biti zdravnik kirurg, ki celi rane životne človeku, zakaj bi ne imel to pravice duhovnik kaplan, ki mu celi dušne rane (dobro!)?

Če tedaj po vsem tem vojaštvu, uradnikom, učiteljstvu, zdravnikom itd. ni zaperta srenjska zbornica, kaj bi mar le cerkvi bila?

Teža, gospóda moja! ni storila postava srenjska od leta 1849. — tega ni storil še tisti načert ne, ki nam ga je v posvet poslala leta 1859 toliko grajana Bachova vlada, — kako bi sedaj mi, ki se poganjamo za pravo ustavno svobodo, celemu visokočastitljivemu in za narod naš toliko zaslužnemu stanu kaplanov krajsali to pravico?!

Gospod Dežman je sicer navedel ces. postavo od 27. februarja 1850, ktera tolmači sposobnost duhovnikov za volitev, in je rekel, da v tej postavi stoji: „die Priester des dreifachen kathol. Ritus, welche die pfarrliche Jurisdiction selbstständig ausüben.“ Ali odgovoriti moram na to, da ta interpelacija je le veljala za srenjsko postavo od leta 1849. Sedaj imamo drug predlog, in pa leto 1863. Če bi bila vlada hotla, da bi uno stare obveljalo, bi bil vladni predlog lahko posnel tiste besede in tisti zastareli pomen; tega pa sama vlada ni hotla, kaj bomo mi nazaj segali v tiste čase, za voljo katerih smo srečni, da smo jih prestali?!

Vem sicer, da kakor virilni glas v srenjskem zboru utegne marsikomu presedati, tako tudi glas od kantonske gosposke neodvisnega kaplana, ali to ne more nam pravilo biti, ki moramo pravični biti vsem stanom in nijednega s kratenjem ustavnih pravic ne smemo žaliti, zlasti pa omikanega in velike časti vrednega duhovnega ne!

Zato priporočam sl. zboru, naj ostane mož beseda, in naj obderži, kar je sklenil, da se §. 1 lit. a. volitnega reda glasi: „Die in der Ortsseelsorge angestellten Geistlichen.“

Pervo otročje sv. Obhajilo.

Navado imam, prvo sv. Obhajilo, kar se da, slovesno obhajati; pa niso sami pervenci, ampak vsi šolarji skupej; samo de tisti, ki so pervikrat, so kakor prvi novi ženini in neveste Jezusa Kristusa; drugi, ki so že pri sv. Obhajilu bili, so pa kakor drugi in družice. Posebno se mi potrebno zdi, tudi druge otroke privzeti, ker sam po sebi vem, kako sim bil prvič plah, do nič prav ne pomnim, kaj in kako se je godilo; drugič in tretjič pa, kakor vidim, res slovesnost bolj v serce gre.

1. Spoved vsih šolarjev in tistih nešolcov, ki prvič k sv. Obhajilu gredo, je pred ta dan popoldne s spovednimi molitvami (in kadar ni premerzlo, de otroci lahko čakajo, je tudi večerno pozdravilo iz Memnosina).

2. Drugo jutro ob 3,6 pridejo vsi otroci v šolo, deklince z vencam na glavi, mladenči s šopkam cvetlic na persih.

3. Od onod je procesija v cerkev z banderi in trijančenjem vsih zvonov; pred duhovnimi gredo otroci, za njimi starši in botri, kateri so posebno k ti slovesnosti njih keršencov povabljeni. Moli se sv. roženkranc al se pojo lavretanske litanije.

4. Procesija gre k kerstnemu kamnu; tam je po Memnosinu ponavljenje kerstne obljube: Vera, upaujo, ljube-

zen, kerstna obljuba. Potem se, kakor pri sv. kerstu, prižgó sveče, ktere otroci seboj prinesejo, ali tukaj dobijo in gredo k velikimu oltarju; poje se pesem pred sv. Obhajilam; in zatem se sveče ugasnejo.

5. Pridiga od sv. Obhajila itd.

6. Peta sv. maša z blagoslovama, in med mašo primerjeno pesmi.

7. Molitvo pred sv. Obhajilam. Očitna spoved, slovensko.

8. Obhajanje otrok, ki po cerkvi kleče. Poje se pesem na koru brez orgel: Jezusa ljubim (Memnozina).

9. Molitve po sv. Obhajilu in zaobljuba Jezusu.

10. Sklepni govor pred oltarjem; opominovanje k ljubezni do Jezusa; de bi tega dneva ne pozabili, se jim kaj dušnih daril v vedin spomin priporoči.

11. Potem se sami kaj molijo, ali še lepši, če jim učitelji molijo.

12. Nazadnje dobijo kaj jesti, da se otesajo, ker pobožnost precej dolgo terpi; dobijo podobice, nalaš za to pripravljene.

Carissimi sacerdotes Christi Jesu!

Nolite omittere ejusmodi solemnitates; vix enim dici potest, quantopere eae tenera corda commoveant, nec juvenus earum unquam obliviscetur. Innocentes autem lacrimas, in tali occasione fundi solitas, nobis in die judicii quam maxime profuturas, imo, si Deo placuerit, nobis et juventuti in pretiosas margaritas coronae coelestis convertendas cen- eo.

Jožef Virk.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Mesca rožnika so mil. škof 3574 otrokam sv. birno podelili takole: 15. rozn. v Semicu 654; 15. v Cernomlji 572; 16. v Starem tergu 375; 17. v Vinici 724; 18. v Dragatušu 275; 19. v Podzemlji 281; 21. v Metliki 587; 22. v Suhorji 156.

Iz Ljubljane. Tudi poslednjo nedeljo, kakor druge leta, se je v novi cerkvi v Ternovem patronsko opravilo prav lepo in slovesno obhajalo. Domača mladost je bila cerkev odzunaj z mlaji in venci prelepo ozaljšala; v god in v osmini je veliko ljudstva hodilo priporočevat se v prošnje velikemu sv. Janezu Kerstniku. Precast. gosp. semeniški vodja Janez Novak so imeli veliko sv. mašo med izverstno cerkveno glasbo, precastita gg. ddr. And. Čebašek in Leon Vončina sta pa s tehtnimi cerkvenimi govori pobožnost povzdignila. Popoldne in popoldne so se zraven prelepega domačega petja razlegali po cerkvi preizverstni glasi ljubljanskih bogoslovcev. Blagorodni gospod Mih. Ambrož, sedanji mestni župan, kakor sploh neutrudljivo skerbni za prid ljubljanskega mesta, imajo tudi pri ternovski cerkvi velike zasluge, ker na njih prizadevo, kakor takratnega svetnika in referenta v tej zadevi, je sl. magistrat, patron. obljubil o zidavi l. 1854 lep denarni znesek, da se je moglo zidanje pričeti; brez te obljube bi se nikakor ne bili mogli dela lotiti. Ves slavni magistrat z gosp. županom vred je tej cerkvi prijazno udan, in bili so cerkveno opravilo in prijazno pogostovanje g. fajmoštrovo mem družih gg. počastili tudi imenovani mesti gosp. župan. Dobrotno domače in drugo ljubljansko prebivavstvo je z lepim darovanjem (ofrom) cerkvi lepo pomoč skazalo, ki z denarom in svečami vred zuesse čez 430 gld. Cerkvenega dolga je še 600 gld.

Procesija o Kristusovem vnebohodu. O tej procesiji je pred kratkim „Zg. Danica“ prinesla več dopisov, namreč iz Teržiča in od sv. Križa pri Kostanjevici; poslednjič je bila prošnja izrečena, naj bi kdo razložil to slovesnost. Gospod J. K. je, kakor so kaže iz njegovega dopisa v 14. listu, to reč že deloma pojasnil; vendar se mi zdi, da se utegne še kaj več o tem reči. Kar se tiče teržiške procesije, je dopisovavec tisto premalo določil; po moji vesti namreč tista ne zadeva cele fare, ampak samo

eno podružnico, sv. Ane na Duševni ali pod Ljubeljem, in tedaj ni toliko s praznikom Kristusovega vnebohoda zvezana. Zbere se namreč samo imenovana soseska v gornjem koncu terga pri svojem banderu; mašnik od farne cerkve ji pride naproti, in jo spremi do te cerkve brez posebnega drugačnega opravila; soditi se dá, da ta sprevod veljá narprej procesiji presv. Reš. Telesa, ker tisti dan se druga soseska sv. Katarine v Lomu ravno tako vpeljuje pred velikim cerkvenim opravilom. Posebna vnebohodna procesija je pač kdaj bila v Terziču v navadi, pa še pred cesarja Jožefa II dnevi, kakor pomnim še iz maternih ust. Takrat se je namreč podoba vatalega Zveličarja slovesno nosila okrog cerkve, po tem v sredi cerkve na čedno pripravljeno mizo stavila, in od tod skozi odprto lino v oboku gori vzdigovala. To je imelo ljudstvu počititi vnebohod Gospodov. — Taka procesija je bila na Francoskem že v šestem stoletju znana, kakor piše sv. Gregor, turonski škof. (Historia Franc. I. V. c. 11. — Pellicia archaeol. eccl. christ. I. IV. s. 2). V srednjih časih se je taka slovesnost obhajala po raznih cerkvah na Francoskem in na Nemškem, kakor pričajo pisatelji o cerkvenih obredih. (Martene de eccl. discipl. c. 28. — Durandus Rationar. temp. I. VI. c. 104). V novejših časih se je vnebohodna procesija še ohranila ravno na Francoskem, kakor piše Gaume (Description des cerem. dell'egl. cath. p. VIII. l. 42), in pa na Nemškem, kakor prčuje Schmid (Liturgik der christkath. Religion B. II. S. 557.) V monakovski in v pasavski škofiji na Bavarskem je opravilo tako: Podoba Zveličarjeva se postavi na čedno stalo, ki ima štiri roče; po opravljenih duhovnih molitvah jo mašnik pokadi ter trikrat zapoje: „Ascendo ad Patrem meum et Patrem vestrum (grem gori k svojemu Očetu in k vašemu Očetu)!“ pri tem se podoba trikrat s stalom kviško vzdigne, in dalje se po cerkvi v procesiji nese. V bamberski škofiji se podoba Zveličarjeva naj pred v procesiji nese okrog, po tem se v sredi cerkve postavi na mizo, kjer so sveče prižgane; tukaj mašnik podoba trikrat pokadi, in na to trikrat zapoje „Ascendo,“ podoba pa se trikrat z vervico kviško vzdigne, poslednjič pa se skozi lino v cerkvenem oboku gori potegne. Pri tem dva mladenca z verha zapojeta: „Možje Galilejski, kaj gledate v nebo?“ in drugi pevci se dalje oglašijo: „Ta Jezus ki je bil od vas vzet v nebo, bo zopet tako prišel, alcluja!“ (Schmid Liturgik I. c.) To opravilo je tedaj tako, kakor je bilo kdaj v Terziču ali pa tudi drugod na Kranjskem znano. — Če je zdaj pri sv. Križu poleg Kostanjevice procesija o vnebohodu Kristusovem še znana, bi pa jez rekeli, da to veljá več domačemu patronskem, kakor pa splošnemu cerkvenemu prazniku. O patronskem opravilu ali bolj prav ob obletnici cerkvenega žegnanja je bila namreč tudi drugod na Krajnskem kdaj procesija v navadi, in se še deloma obhaja ob obletnici žegnanja vseh cerkev, 3. nedeljo mesca oktobra. Na Štajerskem in na Koroskem pa se taka obletnica še vedno obhaja po starem, pri vsaki cerkvi o svojem posebnem dnevi, in tedaj se ondi tudi pri vsaki cerkvi posebej napravlja taka procesija. — Kar se pa vnebohodne procesije tiče, taka po rimskem obredu ni navadna; ni pisanja od nje ne v misalu, ne v obredniku (ritvalu), ne v cermonialu. Po takem se tedaj tudi taka procesija ne obhaja na Italijanskem, in tako se je tudi opustila v naših krajih, ker se bolj tanko deržimo rimskega obreda. Hicinger.

Iz Dobropolja. (Konec.) Ob nedeljah imata gospoda s podučevanjem veliko opraviti; zjutraj od 9 do 10 je šola ali nauk za fante, tudi za tiste, kateri so že sv. Obhajilo opravili, popoldan od 1 do 2 pa za dekleta. Moram reči, da prav veliko vsake starosti jih prihaja v šolo; tudi še žene hodijo. Učijo jih keršanskiga nauka, ali pa jim kaj prav podučljiviga beró. Zares je to prav lepo podučevanje, s katerim se veliko greha odverne. Prav veliko je takih, ki iz daljnih vasi nauka čakajo, in tukaj imajo posebno

lepo priložnost kaj naučiti se, namesti po kakšnih napčnih potih hoditi ali brez prida se potikati. Tudi iz bližnjih vasi vse ženstvo hitro malo doma je, in berž v šolo gre. Po keršanskim nauku pa imajo podučevanje za otroke, in poslednjič križev pot vsako nedeljo in vsak praznik zvečer o poli sedmih. Tako si čč. gg. ob nedeljah nič počitka ne privošita. Ker pa od podučevanja govorim, naj tudi povém, da pri nas morajo vsi, kateri so že pri sv. Obhajilu bili, do 17. leta vso zimo vsak četrtek, dopoldan fantje, popoldan dekleta, k nauku hoditi, da se keršanskiga nauka prav dobro naučijo. To je prav lepo in dobro podučevanje, ker sicer otroci več del, kadar sv. Obhajilo opravijo, malo marajo za podučevanje, in se tako rekoč ogibljuje keršanskiga nauka, posebno tisti, kateri imajo zanikarne starše, in torej prav hitro zabredejo v nar več grehe, da sami ne vedó kdaj. O res, podučevanja za mladost ni nikdar preveč; sej pregovor pravi: Kar se mlad nauči, to tud star zná!

V praznik presv. Trojice je bilo pri nas blagoslovljevanje dveh stranskih altarjev, Matere Božje in sv. Andreja. Vis. čast. gospod Jan. Holcapfel, dekan ribniški, so to sv. opravilo obhajali ter imeli veliko sv. mašo in pridigo, v kateri so farmane pohvalili za to napravo, pa tudi razlagali, zakaj altarje postavljamo, zakaj jih blagoslovljujemo, koliko sveta daritev se na njih opravlja, kako se pri sv. maši obnašati, zakaj podobe svetnikov v cerkev devamo, in zakaj tudi svetnike častimo, in na zadnje, kako moramo tudi lepšati altarje svojih serc. Pričujoči so bili vis. čast. gosp. Janez Brodnik, fajm. v Laščah. Res nekteri naši Dobropoljci zaslužijo pohvaljeni biti, ker radi storé, kar jim duhovni svetvajo, in z veseljem pomagajo; ali le temu gre več hvala, kdor jo bolj zasluži, namreč našim v. č. duhovnam. Olepšali so nam prav lepo farno cerkev, stranske altarje veči in kamnite napravili in vanje lepe nove, na platno malane podobe. Ta dva altarja sta tako pomenljivo narejena, da ji moram nekoliko bolj popisati. Na enim je prelepo malana Mati Božja z Jezusam v rokah, kateri dušam v vicah škapulir podaja. Zgorej je sv. Mihael, in na straneh veliki podobi sv. Ursule in sv. Katarine device. Prelepe so te deviške podobe, vsaka lepo bela, svitla, malo pozlačena, s pozlačeno krouo na glavi in lilijo v roki. Ta je pravi deviški altar, preserčni zgled vsim dekletam, kako imenitna je deviška čistost. Drugi altar je sv. Andreja, kjer bo tudi nova tabla; zgorej je sv. Jožef, ob straneh sv. Alojzij in sv. Štefan, prvi spričevavec. Kakor uni devišk, tako je ta pravi mladenšk altar, mladenčem zgled in spodbudovanje k sveti čistosti. Pri ravno teh dveh altarjih spodej ste tudi presv. serci Jezusa in Marije. Tudi podružnice bodo vse nekaj olepšali in popravili, posebno dvé prav lepo: cerkev matere Božje Podgorico, kjer so vse altarje prečedili in prezlatili, in je vse kakor bi bilo novo; in cerkev sv. Antona Padvanskiga na Zdenski rebri. Ta cerkev je bila že poprej prav lepa in ima kaj čedne altarje; pa je tudi zdaj v kratkim prav lično po oboku zmalana s čudeži iz življenja sv. Antona; ravno zdaj pa je vsa prezlačena, prebarvana in ponovljena in tako lepa, da malo taci podružnic, zlasti ker ima tudi orglje. Bila je ta cerkev nekdanj dosti imenitna Božja pot. Pa ne samo za cerkve, temuč še posebno za olepšanje človeških serc si prizadevajo z vsimi močmi, dušnimi in telesnimi, naši gospodje; Bog jim blagodaruj njih trud in prizadetev kdaj z večnim veseljem, ker mi jim kaj takega poverniti ne moremo. — Pa tudi zamolčati ne morem, da ta dan zvečer o poli sedmih so bile dokončane za to leto prelepe Šmarnice. Prišli so bili tudi čast. gosp. Tomaž Kajdiš, kaplan iz Lašič, ter so imeli berilo in tudi zraven še lep ogovor, in brali so prelepo pesem: „Z Bogam preljubi!“ Bilo je zares slovojemanje, obilno solz in zdihovanja. K sklepu je bila zahvalna pesem. J. P.

V Presarji so 4. nedeljo po Binkoštih patronsko opravilo posebno slovesno opravljali. O tej priliki, kakor je

sploh navada se tudi sveče daruje in za farno cerkev groškerbeti celi fari, ker tukaj poglavitno duhovne dobrote uživajo. Posebne pohvale vredno je torej, da tá-krat se je bila vsa mladost cele fare svečniga darovanja ali ofra vdeležila. Bila je pa tudi mladina vsa vneta in razveseljena in do 300 sveč je bilo darovanih, vrednost vsega darovanja 316 fl. Darovavci svéc, s cerkvenimi ključarji na čelu, so v obhodu med zvonjenjem in streljanjem v cerkev šli. Kaj lepo in slovesno je bilo, de med sv. mašo pri darovanji so vse sveče darovavcov po cerkvi bile prižgane, vse je bilo v luči. Bili so namreč vsim svečam vošeni svečki pritaknjeni, in tiati so se prižgali, tako de so sveče cele ostale. Veliko sv. mašo z asistencijo in pridigo je imel desetošolski profesor dr. Leon Vončina in je obilni množici krepko pojasnoval, kako razuzdani svet mladosti neprenehama mreže nastavlja, kako močno je treba mladini paziti po zgledu sv. Vida, de se v zaderge zapeljevanja ne vjame. — S to priliko naj še opomnimo, s koliko zaupnostjo verniki pri Materi Božji na Žalostni gori pomoči in tolažila v mnogoterih britkostih išejo. O Binkoštih, desiravno je bilo gerdo vreme, je bilo ondi gori 590 ljudi obhajanih. Razun Binkošť so na Žalostni gori še opravila: Nedeljo po Kresu slovesnost sv. Jukunda, nedeljo po sv. Jakopu, veliki in mali Šmaren, v ime Marije D., roženkransko nedeljo, tretjo nedeljo po veliki noči, in ob petkih v pöstu. Kdor sv. zakramente prejme in v namen sv. Očeta v ti cerkvi moli, zadobi popolnoma odpuske.

V stari Loki so mil. škof pretečeno nedeljo med lepimi slovesnostmi novi cerkvi vkladni kamen blagoslovili in vložili.

Iz Lóč. Kir mi ravno še po ušesih doni, Vam želim sklep tukajšnjih Šmarnic naznaniti. 31. majnika smo imeli popoldan navadno slovesno šmarnično pridigo, potem pete litanije, kakor ves mesec, z dvema blagoslovama pred Mariinim res lepo okinčanim oltarjem, pred zadnjim blagoslovom pa: „Te Deum laudamus“ in potem pesem za slovo. Med petimi litanijami že pribučijo oblaki, začelo je bliskati in treskati in ploha dežja se vliwa; pa kar je čudo, po taki vročinski soparici ni bilo zerna toče, kadar je po več krajih bila. Posebno me je pa v serce ginilo bliskanje in treskanje, v cerkvi pa petje zedinjeno (g. kaplan so litanije peli in ljudstvo odpevalo), in kolikor je bolj treskalo od zunaj, toliko lepši in glasnejši je bilo petje v cerkvi, da smem reči: bilo je strašno lepo in grozno ganljivo. Ko je bila šmarnična slovesnost dokončana, se ravno nebo razvedri in svitlo solnce zopet v cerkev prisije. Ljudje, ki jih je bila cerkev natlačena, so pa še po opraviu dolgo v cerkvi Boga molili in Marii prepevali. Dvakrat je med opravilam blizo trešilo, pa ni škode naredilo. Bodi čast Bogu in hvala Marii za toliko lepigu; te Šmarnice so posebno dopadle, in več ljudi se je naročilo, da jih kupim, kadar v Celje grem. —

Iz Notranjskiga. Nepozabljiva mi Danica! Potožim ti, de klati se po Notranjskim že več časa škodljiva stvar; neka sleparica, ki je zdaj tu, zdaj tam, kakor ji bolj kaže, sleparica je, de ji ni kmali para. Ima namreč nekako dvoje plemén listkov (kvart), na katerih so mnoge podobe in napisi; — eni listki ji donášajo po 10, drugi po 40 novih krajcerjev. Zahaja veči del rada v Postojno, Planino, na Verhniko, in tudi v Cerknici bila je vže velikokrat. Ustavlja se rada po nekterih gostilnicah. Iz teh hiš pošilja svoje oznanovavce po tergu z besedami: „Katera hoče kaj resničniga zvediti, naj gre v to in to gostilnico in bo zvedila; ker tam je navadna gospa, katera skrivne reči na svitlobo deva; plačuje se pa le od 10 do 40 n. kr.“ In glejte v malo minutah je hiša polna gostov, slepivka ima pa dela, de je zadovoljna; — v malo minutah vsi zvejo po svojih željah, in se razidejo. — Potem je po tergu pogovorov veliko; ena pravi: „O meni, meni je vse dobro in po pravici povedala; druga se pritoži, de ji ni nič po

volji; tretja z rokami ploska: „O dobro, zvedila sim svojiga tatú, — o kako zadovoljna sim jez tega, bolj sim zadovoljna, kakor de bi svoje blago nazaj prejela!“

Nepozabljiva mi Danica! hotel bi ti popisovati po redu napake, ktere iz te zapeljivosti izvirajo; tode tvoj list je duhovni list, in ne spodobi se vse baže napak v njega devati, to pa vém, de ti si v mnogo stvaréh veliko skusila, tedaj tudi dobriga sveta o tej zadevi nam ne boš odrekla. (To je lahka in naj krajši pot. Naznani naj se gosposki, ktera, če je temu tako, bo gotovo pri tej priči sleparico dala zapreti in kaznovati, ker ni misliti, de bi tako sleparstvo postava dopustila. Vr.) **Z Bogam! M. Turšič.**

Iz Gorice, 26. junija. Njih prevzvišenost naš mil. nadškof so se od svojega apostolskega potovanja 19. u. m. vrnili, ali žalibog, ne tako zdravi kakor so odšli. Ko so zavolj slabih potov profi Cerkuemu jezdili, so po nesreči s konja padli. Čeravno v nevarnosti življenja, se vendar, hvala Bogu! niso dosti poškodovali, ter upamo da Jim je sedaj popolnoma odleglo. Škerb o Njih zdravji je bila mnogo-tera, kakor so se raznašali po mestu glasovi o Njih padcu, hujši ali milši. Prečastiti gg. kanoniki so Jim v dan Njih prihoda do Solkana naproti šli ter Jih spremljali ravno pred-poldne v Njihov dvor. Kakor se zvesta ovčica veseli svojega dobrega in skerbneega pastirja, ki je nevarnosti življenja odšel, tako tudi mi po mnogoteri skerbi za zdravje našega milega nadpastirja, ki Jim zakličemo: Bog nam Jih še mnogo mnogo lét ohrani zdravih in veselih v blagor vsem Njihovim podložnim ovčicam. — Vis. čast. gosp. Jan. Mozetič, kanonik, dekan, nadzornik vseh šol po škofiji itd. so zavoljo zaslužnja v šolah dobili privoljenje, nositi mitro o večih praznicih v veliki cerkvi.

Iz Gorice. Naša čitavnica misli na čast sv. Cirila in Metoda v kratkem napraviti slovesno besedo z obedom. Program ni še razglašen. Kakor se govori, bo blezo 12. julija. Došli bodo nek pevci iz Ipavskega, iz terzaške in tominske čitavnice, in pričakuje se gostov od vseh strani.

Marburg, 17. rožnika, Poslednja pola življenjopisa pokojnega kneza in škofa Antona Martina Slomšeka se tiska; pisatelj prosi tedaj vse gospode, kteri še naročitne pole v rokah imajo, naj mu jih blagovolijo zavoljo razpošiljanja brez odloga nazaj poslati. Delo se je zaté zakasnilo, ker je veliko obširniji postalo, kakor je bilo napovedano; obsega namreč 20 tiskanih pol.

V Mariboru bodo 3. vel. serpana 1863 obhajali tisučletnico ss. Cirila in Metoda v verskem, slovstvenem in domorodnem pomenu. Razpis več štajarskih domorodcev za stran tega pravi med drugim: Ne stoji ravno dosti o tem, kje bi se ta tisočletnica praznovala, samo da se dostojno in slovesno praznuje. K temu pa je treba, da se vdeležijo vsi domorodci, posebno prebivavci stare Panonije, kajti jih veže ta svest, da so pred tisoč leti njihovi preddedi v materinski besedi poslušali nauke ss. blagosvetnikov. Pa tudi druge Slovence in Slovence prijazno vabimo, kajti vez omike in izobraženosti nima krajno meje, ampak sega po celem narodu in ga jedini. Vdeležijo pa se lahko domorodci ali s petjem ali z denarno pripomočjo za priprave in pa z obilnim obiskovanjem pri narodni besedi, ktera bode v Mariboru pod sotorom pri Magdalenskem predmestji zunaj novega kolodvora koroške železnice pri tako imenovanem „Brandhof-u“ v ponedeljek 3. avgusta. In tole objavljamo pričakujoči, da vsaki domorodec svojo dolžnost stori, da se poslavi ss. Cirila in Metoda slovstveni spomin in nju zasluge za narod naš v njegovo lastno čast in spodbudo. V čitavnici Mariborski dne 7. junija 1863. Chochołoušek; dr. Dominkuš; Jedlička; Miklošič; dr. Pavlič dr. Prelog; Rupnik; Sinko; Šuman; dr. Vogrin; Čolnik na Drvanji; Divjak v Frauheimu; Glaser pri sv. Petru; Herg v Lembahu; Ludikar v Gradcu; Ratej v Sl. Bistrici; Rath v Frauheimu; Šrol pri sv. Lenartu; Šuc v Jerenini; dr. Vošnjak v Slov. Bistrici.

Na Dunaji 18. rožn. — k — Ako človek pazno ogleduje sukanje današnjega sveta, kmalo se mora prepričati, kako omahljivi so dnevi, v katerih živimo. Na planjavah, po katerih se giblje človeštvo, vzdigajo se razni viharji, mnogo jih je, in za vsacim se nagiblje večja ali manjša množica. Vsaki dan se verstijo nove dogodbe, mnogo žalostnih, malo veselih; dogodbe vzbujajo misli, in za mislimi se mnogokrat obračajo serca. Blagor mu, čigar umu sveti prava luč zdravega spoznanja, čigar serce se nagiblje po zmernih občutkih svete resnice; pre-srečen, kdor vé hoditi za solncem rajskega poštenja! Ni vse zlato, kar se sveti, to je že davno znana resnica; ni vse sladko, kar se prilega jeziku, in vsaka bliščoba ni žar nebeškega solnca. Sofistika današnjih časov je taka, da le prelahko spelje neskušeno in neprevidno pamet na led, ki se udere, in v neskončno brezno pogrezne. Hudobne in oslepljene stranke tudi naj blažje reč počernijo tako, da se pristudi tistemu, ki je prav ne pozná; umotne so pa tudi tako, da vejo gnjusobe pozlatiti kakor svitlo zvezdo, ali gorje človeku, ako ne vé dobrega od slabega ločiti. Omamljeno in omamljivo modrovanje je lastno današnjemu času. Odkritosercnost je redka cvetlica, prehodi vse kroge društvenega življenja, in zasediš jo malo kje. Posebno žalostne prikazni so neštevilni samomori; ni ga skoraj dneva, da ne bi novine kaj enacega vedile povedati. Blaga čednost menda ni nikdar imela toliko napadnikov kakor dan danes. Kam pride človeštvo, ako pojde po taki poti naprej, kdo ne bi vganil? — Med tacimi megli pa vendar krepko ostane kraljestvo večnega Vladarja, in od časa do časa se pokazujejo svitli meteori pravega duha. Človeška omika je pršla tako deleč, da, kakor se kaže, več se ne meni za vero, bodi si té ali une, da le s svojo okolico v en rog trobiš, potem si mož po volji Božji, ali da prav rečem: po volji človeški. Med tem pa katoličanstvo ne miruje, marveč po prilikah odkriva premili žar nebeške blagosti, in tako se je v kratkem dogodila tudi na Dunaji epomina vredna dogodba! Vojvoda pl. Grammont je iskren katoličan, pa zaročen s protestantinjjo. Zdaj je poslanec na cesarskem dvoru dunajskem, pred je bil dle časa med drugim tudi v Rimu. Prizadeval si je, da pridobi zaročnico svoji veri, pa ni se mu kar berž po sreči izšlo. Otroci pa so se odrejali po katoliški. Ko je prišel čas, da se imajo podučiti za prvo sveto Obhajilo, jim je pripeljal slovečnega dunajskega pridigarja jezuita Klinkovströma. Kmalo pa se je zaslišalo, da se je tudi vojvodinja sama pokatolicila. Kaj pravite k temu, Slovenci? — Ego vero sentio, pulcherrimum esse fidem nostram! — **Z Bogom!**

Iz Ljubljane. Prihodnjo nedeljo, 6. t. m., na večer bo v čitavnici beseda v poslavljenje gosp. dr. Janeza Bleiweis-a, kakor dvajsetletnica njegovih „Novic.“ Podala se mu bo o tej priliki slovesno sreberna pisalna priprava z zlatim peresom, pelo se bode več pesem in govorov besedilo.

Na Hudim pri Kovorji, kakor smo ravno zvedili, je 25. u. m. po polnoči šest gospodarjem vse vse pogorelo; komej so življenje unesli in nekaj živine otehi. Neki gospodar je komaj svojega starega, 3 leta slepega očeta že iz plamena odnesel. Velika nesreča! Reveži po pomoči zdihujejo. (Dopis prihodnjič. Vr.)

Razgled po keršanskem svetu.

Tisočletnica ss. Cirila in Metoda se bo tudi v Karlovcu obhajala, osnovala sta jo čitavnica in magistrat. Glasba bode donela po ulicah in veliki zvon bo slovesnost naznanil 4. mal. serpana, 5. zopet glasba in strel topov 101; ob 8 obhod iz cerkve sv. Trojice, pri katerem bode vse glavnarstvo, cehi, šolstvo itd. Ob 9 bo imel govor v cerkvi sv. Trojice gimn. volja, vis. čast. o. Pavel Bošnjak. Ob 10 velika sv. masa, pri kateri bo branje, evangelij in koralno petje v slovenjem jeziku itd.

K obhajanju tristoletnice tridentinskega cerkvenega zbora so 22. u. m. odšli: solnograški knez vikši škof žl. Tarnoczy in mil. škofa kerški in lavantinski, dr. Vieri in dr. Stepišnek.

V Trientu se je 20. u. m. pričela tristoletnica tridentinskega cerkvenega zbora in se dokončala 29., to je, ss. Petra in Pavla dan.

Naslednje katoliške škofe je 2. u. m. izvolil ruski car: Vinc. Popiel-a, korarja in vodja duhovske akademije v Varšavi, škofa za Ploczk; korarja Lubienskiga škofa za Avgustov; dekana Jan. Kalinskiga v Lozicah za koadjutorja greško-zedinjenega škofa v Chelmu s pravico nasledstva; prelata Pavla Rzewuskiga v Varšavi za sufragana ondotne vikši škofije.

Laške sladkosti. Sardinska roparska vlada zna kaj verlo katoliško Cerkev stiskati in terpinčiti. Spoletanskega vikšega škofa, ki ima ravno zdaj veliko opraviti s pripravami za novo cerkev pri čudežni Marii Devici blizo Špoleti, je ta nečedna, freimavrarska vlada v ječo vtaknila in mu britkosti dela, kakor le vé in zná. Uni dan je celo ondotna pošta pod pečat djala dva zvezčica popisovanj glasovitnih čudežev pri znani Marijni podobi ob Špoleti. Le-ta visji pastir je svoji čedi poslal pastirski list, ki je pravo apostoljsko pisanje, tako tehtno in imenitno, tako primerno sadanjemu času, da bi si v greh šteli, ako bi lepega kosca iz njega tudi Daničinim bravecem ne privosili. Apostoljski mož piše:

„Ker nas sila, pokrita s pretvezo postavnosti, vlece z našega sedeža in ob enem od vas, častiti bratje, in preljubljeni otroci v Jezusu Kristusu, ne vemo koliko časa bomo mogli podverženi biti tej ljubi poskušnji Gospodovi, za katero mu hvalo dajajmo; torej se ne moremo zderžati, da bi vam ne spregovorili toplih besed, ktere nam ta trenutek navdaja naše očetovsko serce.“ — Na to vikši pastir milva, da mora čedo zapustiti ob času, ko je tako potrebno čutje pastirjevo nad njo, in razodeva, da vradi so jeli zoper vso pravico rojiti nad njim, odkar je bil 16. kim. 1862 ondotnemu mestnemu sindiku pismo pisal, v katerem je branil pravice sv. Cerkve, protestiral zoper skrunjenje Božje hiše, očital hinavšino, s katero se hoče, da naj bi Cerkev služila v olepševanje političkih in brezvladnih načelstev itd. Visji pastir našteva še več pretvez, ktere mu je hinavska vradinja v hudobije štela in ga po heriško v ječo vlekla, dasi-ravno ga je bolehnega našla. „Mi pa se čutimo mirne vesti, kakor bi bila to za nas smertna ura,“ pravi vikši škof in sedanji čas med drugim takole popisuje:

Kakšna je zgoda našega časa? Zgoda Jopova je. V svoji neskončni modrosti in v svojo čast je Bog dopustil satanu, kakor nekdej, terpinčiti njegovo Cerkev, in torej pred vsim drugim njenega vidnega poglavarja, prepoterpežljivega, česenega papeža Pija IX, in z njim njegove škofe, njegove služabnike, vernike, ki so telo sv. Cerkve. Ecce, universa quae habet, in manu tua sunt. Glej, vse kar ima, je v tvojih rokah (Jop. 1, 12). Satan, s takim dovoljenjem od Boga, počenja svoje delo. Egressusque est satan a facie Domini. In šel je satan spred obličja Gospodovega. Je mar to priličen samovoljno? Govorimo prenapeto? Dela vam bodo povedale: ex operibus cognoscetis. Prederzni boj, s katerim se Cerkev preganja v ubogi Italiji in se perti z vso silo vanjo protestanstvo pripraviti, bodi si z bukvami, ki se trosijo, ali s solami, ki se napravljajo, ali z učeniki, ki v njih vero prosto učijo, kakor hočejo, ali z brezbožnimi časniki, ki vsak dan hušji serca in čutila spridujejo; to je delo satanovo. Naj vikši oblast prvih ključev, bisera katoličanstva, ki jih hrani nar pobožniši, nar pohlevniši, nar slovečniši vsih papežev, se brez strahu tolikanj čerši, zaničuje in psuje s pomočjo satanovo. Zanikarnost, s katero išejo razdreti škofovsko in duhovsko veljavo, to je delo satanovo. Ločenje, ki ga gledajo vsaditi med škofe, kteri spolnujejo poslanje, ki so ga prejeli od sv. Duha, jin med njih duhovstvo in vernike,

ki jih lisiče podpihujejo, da bi tega poslanja ne spoznali in se nasproti puntali, je delo satanovo. Prostost, dopušena vsem brezbožnim, očitno in po svoji volji preklinjati, kar je nar svetejšega; — pa tudi nadleganje, obsojevanje, obglobljevanje, ječenje škofov, duhovnih pastirjev in pridigarjev, ker se poganjajo za pravice sv. Cerkve, za Božjo čast, in ker brez strahu oznanjujejo postavo in voljo Gospodovo, — to so dela satanove. Metanje mnhov in nevest Jezusa Kristusova iz njih svetih pribežališ; pregnanje slavni klosterskih naprav iz te uboge Italije, razdjanje njih tempeljnov in prebivališ in njih preobračanje v posvetno, katerikrat celo nespodobno rabo, — to je delo satanovo. Izreja mladine, ta studence velicij dobrot in velicij gorje, odmaknjena verskim napravam s pretvezo nar bolj črnega obrekovanja, to je delo satanovo itd.

Rim. Razloček med rimskimi sodnijami in sodnijami bahaško „liberalnih“ vlad se vidi zlasti iz sedaj dokončane rovarske pravde „Fausti-Venanzi-eve“ in 8 sokrivcev v Rimu. V tej pravdi se je razodelo, da je v Rimu rovarska skrivna družba „zgornja Italija“, katero kerni in hrani sardinska vlada. Ciganske deržinčeta te družbe so druge kertove društva: „masoni“ (freimavrari), „karbonarji“, „mlada Italija...“ in „ljuška Italija.“ To roparsko in prekucijsko družbo je bil l. 1856-59 v Rimu izlegel sardinski opravnik in je bil pri tako imenovanem „narodnem odboru“ predsednik. To škorpjensko gnejzdo je imelo čez 80 glavarjev po vsih mestih, ktere vse zdaj pozna rimska sodnija, ki so vsi brezverni in zviti ljudje; ima pa tudi neštivilne svoje manjši glave in mnogotere zaupnike in zakletnike. Ti gadje, od Sardinije pitani in paseni, so zapeljevali k puntu vojašino in deželstvo, in njih černo delo je segalo gori v palatinske straže; ravno ti so nakladali davke za častne sablje i. t. d. za Viktor Emanuela in druge poredneže; razširjali rovarske razpise, napravljali „demonstracije“ itd. Rimska vlada je vse zvedila, kako je ta rovarski odbor dopisoval naravnost s Torinom in z uradniki uropanih rimskih okrajin. Cialdini, volkodlak pri Kastellidardi, ki ni vreden imena „vojak.“ je tudi v to potepinstvo zapleten. Ti ljudje, prave nesnage, so z lažnjivimi in nesramnimi fotografijami iskali zamerzo zbuditi do gaetanske junankinje in vladne napolitanske rodovine; imeli so celo osnovano, velikonočno saboto 1861 kralja in kraljico umoriti, ko bi ne bile previdne naprave takrartnega francoskega poveljnika te strahote odvernile. Iz ravno tih obravnáv se vidi, da so tudi l. 1860 in 1862 iskali kralja Franciška II napasti. Kako so ti nečloveki papeževo vlado in naprave černili, koliko obrekovali in lagali po svetu, si je lahko misliti. V pismu s 6000 podpisov do Napoleona III in Viktor Emanuela so vsaktere lažnjive in čez vso mero presiljene tožbe zastran rimskih ječ itd. po svetu raztrosili; ta preiskava pa je razodela, da je 17 skrivnih družnikov imena mnogoterih oseb pisalo, ter so iskali pri vsakem drugačno pisanje posnemati. Prizadevali so se rovarji z mnogoterim orožjem oskerbeti. Nekemu puškarju so o nekaki priliki kar oči zavezali in so ga vlekli v skriven kraj, kjer jim je puške delal. 35 zažigavnih masin so bili v mal. travnu 1861 v Rim privlekli in so med drugimi hudodelstvi svisle ali senenske pode požigali, in tako ljudi dražili in zoper papeževo vlado huskali. Ravno ti nečedneži so dajali in sprejemali povelja, papeževe vojake in Napolitance, ki niso hotli v roparsko vojno, izmed živih potrebiti, ako bi bili ti nesrečni prisiljeni v bolnišnice pribežati. Kakošne reči in laži so taki možje po časnikih zoper Rim, papeža itd. v svet trobili, se da lahko misliti. Tudi ni prav nič čudno, da so imeli po vsih krajih svoje pomagače; sej so se celo po naši deželi včasih take čudne reči trosile, da je vsak le malo umen mogel spoznati, da to je prava peklenska hudobija izmislila iz hudobnih namenov. — Zdjaj najkdo take gerde in nezdušne hudodelnike primeri n. p. s poljskimi rovarji, in pa rusovske sodbe z rimskimi. Iz te imenovane rimske sodbe ni nobeden k smerti obsojen, ampak

3 po 20 let v ječo, nekteri po 15, po leti itd. Tako dela Cerkev, čez katero se „Presse“ in drugi časniki tako radi lažejo in marsiktere bese pravljice po svetu vejejo, ki so jih uni laški prekucuhi iz sovraštva skuhali.

Insbruk. 17. u. m. je bila v Absam-u molitev neke ubožne osebe prav prečudno uslišana. Že delj časa je, kar so ji bili udje in tudi jezik odpovedali; ta dan pa je na priprošnjo preblažene Marije Device kakor v enem trenutku zopet dobila gibanje udov in jezika ob enem, da je zopet jela govoriti. Po toliki milosti je začela Boga na glas častiti in Marijo tako glasno hvaliti, da so bili vsi pričujoči silno pretreseni. V zahvalo za toliko milost se je obhajala 19. u. m. pri čudežnem altari slovesna sv. masa.

Jonske otoke bo vender Anglija res Grecii vernita. Lord komisar jonskih otokov je dobil vradno naznanilo zastran tega odstopa, in zvonovi so naznanili prebivavstvu na Kervu „to veselo novico,“ ki se sicer ne vé, če bo za ondote katoličane vesela ali ne, ker greška prenapetost zoper katoličanstvo je dobro znana. Ljudstvo je neki te naznanilo sprejelo z vesoljnim veseljem in radovanjem.

Lesniki, Jabelka in lesnika.

Bon-Compagni je dva dni kričal v torinski zbornici zoper tisto, ki je dve leti poprej v ravno ti zbornici rekel, da je mervto. Kričal pa je mož zoper časno posestvo sv. Očeta. Časna oblast cerkvena več ne živi, je rekel Bon-Compagni 26. sušca 1861, in grof Kavur je slišal med smehom in ploskom. V rožniku 1863 pa je Kavur prab. Pij IX gospoduje častitljivo v Vatikanu, in Bon-Compagni si v Torinu šobe grize in kriči zoper časno oblast papezevo, ki je dve leti poprej oznanoval, da je mervta. — V Meksiki (je boljši pisava, kakor pa v Meksiki, kjer španjski x se tako ne izgovarja) so se cesarski orli vojskovali za zatirano katoličanstvo, za lastino, ki ni imela varha, za očitno pravico, žaljeno od neusmiljenega rovarskega trinostva Benita Juarez-a in njegovih mešetarjev. Katoličani imajo za kej veseliti se te zmage in vošiti Napolconu družih enacij vojsk in družih enacij zmag. — Tako piše „Armonia.“ — Soproga lord-Derby-eva na Angleškem je v katoliško Cerkev prestopila. Ondotni oratoriani, veči del preobernjeni anglikanski duhovni, so že skorej ves okraj, v katerem stanujejo, pokatoličili. „Das ist zum katholischwerden!“ — Tudi turk se kaj nauči, namreč: prilastovati si, v bolj razumljivi besedi rečeno: ropati. Bosanski vezir je katoliškim greškim kristjanom polja ob Savi, ki so jih obdelali in rodovitne storili, poropal, in ondi za turke, ki so iz Srbije pobegnili, nove mesta delajo. Prebivavce z Orožjega so turški vojaki s silo pregnali, ker niso hotli z lepo iti. Ni čudo, če tudi turk dela, kakor kristjana vidi delati, in kakor je sam delal svoje dni, ko si je lepe slovanske okrajine prisvojil. Slavus — smo hotli reci — pauper ubique jacet. — Iz Rima je 18. u. m. odrinil kardinal Reisach z 2 vikšima škofoma v Trident k obhajanju sv. leta zavolj tridentinskega cerkvenega zbora. — Nekdanji grof Mastai je bil v Sinigalii oo. servitom zemljiše kupil in napravil cerkev in samostan „San-Martino“ iz svojega premoženja. Sardinska vlada paje s častitimi oo. mnihi storila precej gersi kot dela madžarski ropar Patko: kajti Patko poropa, pa gre: sardinska „liberalna“ vlada pa je uboge mnihe iz njih posestva iztirala. Menda slehern vé, da vstanovnik grof Mastai so sedanji papež Pij IX, ki so zraven kupnine še 300.000 škudov ali tolarjev v napravo in založbo imenovanega samostana obrnili, in ker se je ljudstvo množilo, je bila tudi nova duhovnja ali fara napravljena in s tem redom sklenjena. — Sardini pa Rusi take neusmiljenosti počenjajo, tako ljudi terpinčijo in moré, da mora človeka ne le strah in groza, ampak tudi sram biti, ko jih bere. Nemci take nečlovečnosti „Scheusale“ in „Scheusslichkeiten“ imenujejo. Kakošni ljudje to delajo?

Na Sardinskem tisti, ki so svoje katoličanstvo z nogami potaptali, in na Poljskem razkolniki, ki katoličanstva nima-jo. Tako so delali ob svojem času Angleži, Nemci itd., ko so jeli katoličanstvo tapptati, tako Francozje, ko so se bili njih pervaki v malikovanje povernili; tako delajo turki še zmiraj več ali manj s kristjani, tako dela vsak narod in vsaka vlada, kadar njih vladarica ni vera, ampak pek- lenska strast. Angležem se še ni pozabilo, kaj so ne- davno v Indii počenjali. Torej vsi tisti ljudje neumno de- lajo, kateri vero zatirajo. Nesrečni Sardinii so zdaj v novo v ječo vtaknili špoletanskega vikšega škofa Arnaldi-a. V ječi je prosil tirane treh reči: 1. Vsak dan maševati, do- voljeno; 2. vsak teden se spovedati, odrečeno; 3. imeti se- boj strežeja, odrečeno. — V Varšavi so celo olikani Rusi silno razdraženi zavolj obešanja Poljakov. Pišejo pa, da Rus, ki je dosihdob Poljake očitno dušil in davil, jih bo nadalje na skrivnem kral. Tako je neki prišlo povelje iz Petrograda. Ponoči pri megli jih vlečejo iz Grada v terd- njavo Modlin, jih tamkej sodit. Med temi jih je tudi več, ki jih v Sibirijo ejazijo — 15—30 dni hodá. Rusija se pa med tem strašno oborožuje, do pol milijona dobro vajenih vojakov misli pripravljenih imeti; tulska tovarna ji zgotavlja po 1000 pušk na teden in veliko družiga ojožja. Za dobro vterjenje Kronstadt-a je 20 milijonov odločenih. To pa ji bo vse le malo pomagalo, če bo s katoličani tako delala; kakor je razgnalo svoje dni rimljansko volkuljo, ki je krist- jane žerla, tako utegne počiti tudi severni zmaj, ki katoli- čane golta. —

Majnikove zvezdice.

III.

Léta 1855, ko je po naši ljubi domovini, huda morivka — kolera — razsajala in je tudi zastarane, zarašene serca pretresala, je bilo v vasi H. vse vse, kolikor toliko bolno; več jih je tudi pokosila smertna kosa ter jih naglo naglo postavila pred pravičniga večniga sodnika. Gospod Oče ali pastir te duhovnije so tudi zboleli. Sam sim bil. Sreča ve- lika je bila le ta, de je le po domači vasi bolezen hudo razsajala. Vedno pa sim se bal, de bi še po drugih va- sáh ne začeli ljudje bolehati, in čudno se mi je zdelo, za- kaj samo te Bog tako obiskuje. Hodili pa smo na vse kraje s procesijami, prosit miliga Boga, de bi vzel od nas to strašno šibo.

Neki popoldan, ko sim, kakor vsaki dan, celo vas obhodil, nevarno bolne spovedal in potem obhajal, pridem ves zdelan proti večeru domú, grem k bolnimu gospodu očetu. Pripovedujem, ktere vse sim spet previdil, in sim rekel: Hvala vendar Bogu, de saj po drugih vasáh ni še te strašne šibe!

Nekako britko milo mi gospod Oče pripovedujejo, de Gospod Bog naše vašane tepe med drugim tudi zato, ker storjene obljube ne spolnujejo. Se vé, de hitro poprašam, kaj in kako mislijo? Pravijo mi zdaj, ko je pervikrat ko- lera se bila pritepla v to dolino, mende 36. leta, ali kdaj že? so vašani obljubo storili: Ako jim Bog prizanese, bodo v hvaležnim spominu vsako leto sv. Roka dan najeli sv. mašo. Ene leta so to opravljali, ker pa ni bilo več kolero in jim je bilo pobiranje za to mašo nadležno, so neki vdovi košček pašnika prepustili s to pogodbo, de naj ona skerbi za spolnovanje te obljube. Tode ta pašnik so ji kmalo spet vzeli, in se vé de, ona ni bila več dolžna za vašane pla- čevati. Tako je vse zastalo.

Precej v nedeljo sim jim to nezvestobo do Boga očital in pristavil, de so dolžni, ne le samo obljube spolnovati, ampak tudi gledati, de se zastale maše opravijo. Bog nam- reč nikogar ne sili, de naj obljube dela, kdor jo je pa storil, jo Bog od njega tirja. Tako uči sv. pismo. Sej še

pri tem, kar človeku obljubimo, moramo mož beseda biti. Nekteri so me malo pisano gledali, pa obljuba se je po- novila in vse se je popravilo.

Med tem smo v hudi sili večidel po vseh bližnjih cer- kvah že s procesijami Boga prosili, ter svetnike na pomoč klicali. Nikoli ne bom pozabil, kako britko mi je bilo, ko smo šli na K— k sv. Hermagoru in Fortunatu v bližnjo faro, in je, kakor sicer večidel, vsaki dan merličem zvo- nil; takrat pa sta tudi ležala mož in žena na pokopališu pod slabo lopo, ki smo jo bili v naglici zbili in iz vej naredili.

Na sv. Roka dan so gospod Oče, ki so bili med tem že ozdraveli, domá maševali; potlej pa v dolgi procesiji gremo iz farne cerkve na Božjo pot k Marii Devici na Do- brovo. Ko smo vse tri dele sv. roženkranca zmolili in tudi oboje litanije speli, smo šli — ne več v procesiji, bolj po samim. Pa kmalo so se napravile trume, ki so ali molile, ali pa v pétih litanijah Marijo za pomoč prosile. Zlegalo se je po dolgi dolini deleč na okrog naše milo petje na višave proti nebu.

Preden pa smo prišli do romarske cerkve, smo se spet zbrali v dolgo procesijo in pripeli smo k Materi Božji, kjer so verne serca od silo davnih časov že toliko milost in dobrot dosegle. Šlo nam je pa gotovo iz serca. Veliko solzic je spokorne lica zalivalo; zakaj ko sila pride, se vprégajo tudi stari hrasti, mečijo se tudi neukretne serca. Gospod dušni pastir romarske cerkve so nam radi privolili, de smo imeli véliko mašo z blagoslovama, in zares, milo smo k Bogu zdihovali, serčno se Mariji, mogočni nebeški Kraljici, priporočevali: in — ne zastoj! — Poživljeni in poterjeni s pobožno molitvijo smo se vernili proti domu. In od tistiga dneva nobeden več ni na novič zbo- lel, nobeden več ni umerl za to boleznijo.

Obljuba je bila ponovljena, poravnana, k Materi Božji smo se obrnili, in uslišani smo bili.

Hvala Bogu! Slava Mariji!

— 1 —

Drobtina.

Pohlevna poterpežljivost. Sv. Francišk Borgijanski je nekđaj nek samostan obiskoval. Pride pa zvečer pozno, ko je že vse terdo spalo. Vse križem je snežilo in médlo, mraz pa je bilo, de je vse škripalo. Svetnik terka in terka, pa živa duša ga ne sliši. Čez dolgo časa še le mu odpro; ali kako se ustrašijo, ko vidijo svojiga naj vikšiga prednika v takim vremenu stanu čakati in prezébat. Milovanja in izgo- varjanja, de ga niso slišali, je bilo dokaj. Svetnik pa je odgovoril, de je čutil veliko tolažilo v tem stanu, ker spomnil se je, de Bog je tisti, ki v tako velikih kócnjah vali na njega sneg. — Živa duša naj ne toži čez hudo vreme: Bog je njegov gospodar.

Duhovske spremembe.

V goriški nadškofli. Čast. gosp. France Ko- šuta gre iz Šmarij za kaplana v Lokovec.

V ljubljanski škofli. Fara Povšnik je podeljena gosp. Mat. Tavčarju, duh. pomočniku v Šmartnim pri Litii; fara Sórica pa gosp. Jož. Bonceljnu, duh. po- močniku v Ribnici.

V lavantinski škofli. Čast. gosp. Mat. Paprej, duh. svetovavec, oskerbnik Kozjanske dekanije, je izvo- ljen dekan v Brašlovičah; — čast. gosp. Jožef Bizjak, kurat v Saboti, je izvoljen farmešter pri sv. Ani na Kri- henbergi. — Prestavljena sta čč. gg. kaplana: Matija Košar k sv. Štefanu. — Korl Rataj v Ulimje.